

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiæ, 1605

De P. Visitoris Discessu Per Meacum & statu rei Christianæ in illis locis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

DE P. VISITATORIS DISCESSV PER MEACUM
cum & statu rei Christiana in illis locis.

COGNITO aduentu P. Visitatoris, munerumque Patris Regis Indiæ, quæ secum attulerat QVABACONDONVS, qui id temporis distinebatur bello Cantanum mandauit per Aconodangium, qui eum de nostro aduentu certatiorem reddiderat, resque nostras agebat, eum proficisci Meacum. Quod ille ita perfecit, vt viro cuidam primario imperit, vt exeunte Nouembre, paratis nauigijs exciperet Patrem & Meacum transportaret, vbi circa medium Decembris ad eundem expectaret è bello Cantano Quabacondonum; quæ de re etiam literas ad eundem Patrem dedit. Qui dum Nangasaci reditum illius Domini expectat, QVABACONDONVS Meacum rediit, Aconodangio Cantu relicto, vt viro suas obiret, exequereturque, quæ in istis regnis mutanda de creuerat, vbi Aconodangius æquo diutius hæere coactus est & ita quoque impediti sunt, qui Patrem debebant Nangasaci perducere Meacum. Atque interea non dormierunt aduentum illius, qui conati sunt QVABACONDONO persuadere, Legationem illam esse totam commentitiam & merum figmentum Patrum, vt ita in gratiam eius redirent: quæ calumnia eorumque animum hominis occupauit, vt verbis etiam indicaret, se parui aut etiam nihili facere istam Legationem. Quare Cantabiondonus, vt Eucunocamindonus, aliique Domini Christiani scripserunt Patri, vt paucis de Societate, plurimis autem Lusitanis comitatus Meacum veniret; si secus faceret, fore, vt QVABACONDONVS suspiciones suas augeat, & minoris Legationem faciat. Idem iudicabant Dominus Protasius, Dominus Sansius, ceterique Domini de Scimo. Ratio eorum erat, quòd cum hoc ipso tempore in aulam regiam aduenisset Legatus Regis Corrai trecentis stipatus asseclis, non videbatur conuenire, vt Vicerex Indiæ iusto careret comitatu; eoque magis, quòd Pater esset ex numero eorum, qui exulare iussi essent è Iapone, & Quabacondonus ob suspiciones obortas non parum esset abalienatus. Lusitani certè, qui cum Patre appulerant, libentissimis animis se comites adiunxerunt, omnesque cùm quatuor Dominis Legatis Iaponicis, qui Romam ierant & redierant, annumeratis etiam famulis & aliis, numerum confecerunt viginti sex personarum.

Dum

Dum verò Pater Visitator in dies expectat, quos Aconodāgius erat amandaturus, deducendi Patris causa; duo gentiles Domini, quorum alteri nomen erat Iconocami, alteri Cangonocami, portus Nangasachani praefecti, non dubitarunt Quabacondonū interpellare de protectione Patris, & nouum impetrarunt mandatum de eo Meacum transportando, atque id fecit Cangonocamus, vt venaretur gratiam D. Protasij. Cùm enim D. Protasius primarius sit competitor Cangonocami, ac proinde pro suo inimico habeat Dominum Sancium eius limitibus proximum, idcirco hic Dominus, quantumuis gentilis, magno tenetur desiderio colendae pacis & amicitiae cum Christianis, probe intelligens sic facilem sibi quoque aditum fore, ad conciliandos illos duos Dominos: quae res non exiguum pōdus habet ad alendam tranquillitatem, & saram rectam conseruandam incolumitatem sui status. Atque his de causis, vnā cum Iconocamo Domino propugnaculi de Cocura, aulico Quabacondoni gratissimo, negotium de euocando P. Visitatore suscepit, literasque dedit, tum ad ipsum, declarans voluntatem Quabacondoni, tum ad suos Officiales, qui agebant Nangasaci, atque etiam ad ditionis suae gubernatores, vt Patri transeunti omnia officia humanitatis deferrent, necessarioque equos, currus, homines, aliaque attribuerent.

Has literas recepit Pater in fine Octobris anni nonagesimi, quibus perlectis, diu multumque deliberauit de ratione instituendae protectionis: nam siue terra siue mari, ingrediendum iter esset maximè tam multis, magna prospiciebat incommoda, sumptus, pericula: itaque constituit vt pars terra pars mari, vsque ad locum dictum Scimonoschicho, proficisceremur. Cùm verò primo die transeundum esset per terram Omuranam, a Domino quodam gentili cognato Riosogi, cuius ditio sita erat inter Orimensem & Arimensem, tam impensè rogatus est, vt isthac iter haberet, vt coactus fuerit eius precibus annuere, & primo die in eius aedes diuertere, & ecce vt impetrauit, non modò obuios mittit Equites, qui Patrem venientem excipiant, verùm etiam ipse ad medium milliare magna humanitate & laetitiae significatione occurrit. Sub vesperam autem cùm Pater eum officij causa inuiseret, voluit in praesentia Equitum suorum, atque etiam coniugis suae, aliarumque Dominarum, (quae tamen non videbantur) breuem à Patre audire sermonem. Cuius sermonis conclusio erat, non esse nisi vnum Deum conditorem mundi, & Dominum omnium: quo tantopere

fuit

fuit commotus, vt dixerit Nobilibus suis, optasse se longius
fuisse sermonem, animoque sic affectum, vt si Quabacond
reconciliatus esset Christianis, non dubitaret eorum sacris in
ri. Cuius bonæ voluntatis non multo post illud certum ind
dedit, quod Patri cuidam nostro, & adiuncto fratri, potestati
derit prædicandi Euangelij per omnes suæ ditionis partes, vt
rer multos sacris Baptismi aquis elutos, septemdecim num
sunt primarij Domini totius populi, reliquus verò populus
ctus cum magna propensione & affectione idem faciendi.

Postero die digressus inde P. Visitator Sangam versus, vbi
maria sedes est Riofogi, duobus miliaribus à Sanga traiecto
maris brachio è naui exiit, quo vnus miliaris interuallo ob
processurus venerat filius Cangonocami. 22. annorum adole
magna hominum manu stipatus, tantaque humanitate Pat
tractauit, vt non potuerit maiori: nam duos dies Sangæ ha
dum illis fuit, vbi à diuersis Dominis tam beneuolè consala
& inuitati fuere, vt si Christiani fuissent, non potuerint am
beneuolentia excipi. In abitu quoque equos, homines, omnia
alia ad iter opportuna eis perliberaliter suppeditarunt in
rum diem. Et quod pluris faciendum, dictus Dominus, cum
bernatore, cæterisque eius loci viris principibus duos voluit
audire sermones. Alterum de falsitate Legis ipsorum, & de Ve
te Dei Domini nostri; alterum de animi immortalitate, quor
que sermone ita capti sunt, & in tantam doctrinæ Christianæ
mirationem venerè, cum dubia aliquot in eandem materiã
posuissent, vt promiserint se tempestate præsentè sedata, in C
stianorum religionem, atque etiam filius ipsius Cangonoc
transituros: quare & obnixè rogarunt P. Visitatorem, vt in re
à Meaco isthac velit transire.

Cangonocamus morte defuncto Riofogi, exemplo Quaba
doni, Bonziis magnam intulit cladem direptis eorum annu
ctigalibus, euerfis idolorum templis & monasteriis, objiciens
impietatem & meras imposturas. Si quæ autem templa vel mo
steria non euertebantur, ea sublatis redditibus per se incolis
stituebantur, & verò etiam longiùs progressus publicis edictis
ruit, ne quis vllam elemosynam vel donum iis offerret pro in
tationibus, aliisque id genus superstitionibus ad sanitatem el
ciendam confectis; & ne defunctorum cadauera ritu suo con
ro amplius sepulcro inferrent. Quare Bonziis tantus terror in
ctus est, vt multi eorum militiæ nomen dederint, vel aliud gen
vitæ complexi sint. Vnde faciliè cognosci potest, cuiusmodi sit

tus hominum huius regionis, & multo liquidius ex eo, quod gentiles, etiam si nullum viderent persecutionis exitum, nihilominus tamen multi Nangasachum vsque venerint audiendi. Catechismi sacrique lauacri percipiendi causa. Inter quos vnus fuit, cuius coniux est neptis Cangonocami, ei que admodum chara, atque is multis precibus modò vrget nos, vt secum eamus ad baptizandam suam coniugem, vt quæ, paucis quibusdam de Euangelio à se cognitis, magno desiderio lauacri teneatur. In alio eiusdem ditiois loco frater quidam spacio octo dierum centum capita sacris aquis aspergit: & ne plura aspergeret, nouis nunciis Meaco allatis retardatus fuit. Eodem tempore in ditioe Isafai Baptismo lustrati sunt 130.

Sanga excedens Pater, cum itineris comitibus ad integrum miliare filio Cangonocami eiusque affeclis, vbi fines eius dominij attigerunt, obuius venit gentilis quidam ex propugnaculo Corumensi, qui nomine Toscirodoni coniugisque eius Dominæ Maxentiæ Patrem inuitauit, vt ad propugnaculum suum, quod parum à via aberat, desisteret; & quamuis Pater per fratrem, ob iter maturandum & numerum sociorum, se purgaret; tamen importunis precibus victus, postero die, causa dicendi sacri, eò profectus est, summaque ibi beneuolentia & charitate receptus est. Verum vt ex eius aduentu summam perceperint consolationem, ita ex eius discessu intempestiuo (nam mox à prandio discessit) summum metorem. In discessu eadè officia Toscirodonus, quæ superiores Domini, ei detulit.

Cum peruenissent Chinzuchum, quod Cocuma abest vnus diei itinere, magno gaudio acceptus est à quodam antiquo Christiano, nomine Cosimo, admodum opulento & honorato inter Facatenses, qui non alia de causa Facata discesserat, quam vt ædes suas offerret P. Visitatori: Idem fecere alij quidam Christiani in reliqua itineris parte, donec peruentum esset Cocuram, quæ est arx & munitio Iconocami, & trium dierum interuallo longius aberat. Hi Christiani etiam si in regione gentilium viuerent, tamen palam vivebant vt Christiani, & pro talibus habebantur; habebant enim in ædibus suis altaria ornata imaginibus, Rosaria, disciplinas, & similes res Christianorum proprias; quæ res magna Patribus nostris Lusitanisque magnam attulit consolationem. Cum autem non longè abessemus ab arce Cocurana, ecce ad duas leucas obuiam P. Visitatori procedunt duo equites Christiani; quos securus est proximè filius duodennis Iconocami, cum primarijs totius aulæ, vbi magno honore Pater exceptus, & à Governatore nomi-

re Iconocami inuitatus est ad cœnam, quem locum sine fra-
 spiritali non præterit; nam & è principibus viris quidam
 præbuerunt catechismo, atque imprimis gentilis quidam Icono-
 camo admodum familiaris, qui cum semel vnà cum Bonzio
 moni cuidam interfuisset, Bonziusque, digresso Catechista, ma-
 ta in Euangelium effutiret, cum coram non potuisset, obrute
 vultu ei obiecit summam ignorantiam & stuporem mentis,
 buisse eum in præsentia Catechistæ rationes, si quas haberet
 doctrinæ contrarias, obiecisse, & non eo absente in angulis
 indoctos de tantis rebus blaterare, itaque si reformidaret luo-
 disputationis, quiesceret à calumniis. Quibus verbis ita perter-
 factus est Bonzius, vt ne hiscere quidem ausus fuerit. Idem gen-
 lis, vt finem faceret audiendi catechismi, socium se cum
 aliis adiunxit Patri, vsque ad Schimonoschichi, & denique
 prizatus est.

Relicta itaque Cocura Pater tenuit Schimonoschichum, qui
 erat ex altera parte post traiectum in mari trium leucarum
 rium; vbi inuenit reliquam sociorum partem, quæ iter maritimum
 tenuerat, ac duorum dierum quiete interposita, vento tam
 spero abnaugarunt, vt intra quinque dies inuecti sint in portum
 Muranum. Et quia à Ioachimo Riuisà commèdari erant loci
 bernatori, is magna benevolentia significatione nos accepit.
 Deusque gratia sui luminis ita illum inter sermones nostros
 illustrauit, vt nomen dederit religioni Christianæ, & sacris aquæ
 ablutus sit cum aliquot aliis.

In hoc portu intellexerunt Iconocamum & Cangonon-
 mum iam Meaco excessisse versus suas ditiones: de cuius ex-
 sus causa cum non constaret, num voluntate Quabacondon-
 an verò quòd reformidarent infelicem belli exitum, contig-
 set; P. Visitator animaduertens se illorum Dominorum, à quibus
 vocatus erat, auxilio destitutum, & simul fauore Aconodan-
 gij, qui nondum Meacum redierat, Muri duos menses per-
 mansit, donec cognosceret Aconodangium non tam citò re-
 rurum. Initio non parum videbatur molesta & grauis hæc
 ra nec satis æqua fors, cum homine careremus qui nobis aditum
 ad Quabacondonum patefaceret, sed dies docuit postea singula
 ri Dei prouidentia id factum esse, propter ingentem fructum
 diuinam gloriam inde consecutum.

Verùm vt planius intelligatur, quem successum habuerint Me-
 ri res nostræ, sciendum est, morem esse vniuersalem Iaponiæ, vt
 Vasalli omnesque subditi ineunte anno reuerentiam præstent suis
 De-

Dominis, eosque pro suis patronis agnoscant. Nunc, quoniam Quabacondonus vult omnibus modis sine vlla exceptione morem illum retineri, omnes Domini Iaponenses ordinariè quoque anno iter suscipiunt quantumvis remotissimum ad præstandam illam cærimoniam, extraordinariè verò, quotiescunque occurrunt plena vel lætitiæ vel mæroris negotia, & semper cum munere aliquo afficiunt. Tanta est terror Quabacondonani nominis.

Cùm ergo in anni principio P. Visitator adhuc degeret Muri, multiq; Domini illac iter haberet, curiositate allecti, vt res Europæas cognoscerent, inuiferunt P. Visitatorem, & quatuor Dominos Iaponenses cum comitibus eorum Lusitanis, quos differentes de rebus variis magna voluptate audierunt, qui in Cosmographica mappa, quam secum attulerant, & speciatim in Descriptione Italiae, quæ magno artificio forma grandiore in Cina erat depicta, demonstrabant totius profectiois suæ ordinem, & quas Vrbes transissent, maximè autem Romam, quæ affabre erat expressa; & quicquid ex Italia attulissent, vt horologia, astrolabia, libros admodum venustos & expolitos, sic vt præ admiratione omnes obstupescerent. Valde etiam hi Domini vrgebant, vt in instrumentis, quæ attulerant, luderent; cùm impetrassent, incredibili voluptate perfundebantur. Itaque multi ex ipsis nouam inierunt amicitiam cum nostris, ex quibus vnus fuit Morindonus Amanzuciorum Rex, qui est inter Iaponiæ Principes post Quabacondonum proximus, & plurimum recreabatur familiaritate istorum quatuor Dominorum, tam Muri quam postea Meaci, deferens eis magnum honorem & reuerentiam.

At fructus, qui hac occasione consecutus est in isto portu, in primis apparuit in Rege Bungenfi, filio & hærede Regis Franciscipæ memoriæ, qui etsi huius persecutionis initio, timore Quabacondoni, demonstravit se nobis contrariû, occidendo quosdam Christianos, & alia quædam in eosdem moliendo, vt scriptum est anno superiore: nunc omnino signa aliqua dedit pœnitentiæ, & satisfactionis, & perseverandi in hac dispositione animi; nondum autem secuta perfecta satisfactio, (nam idcirco Dominus Mantius, qui ex parte boni Regis Franciscipæ patris eius Romam venerat ad suam Sanctitatem, nullum voluit illi de Legatione sua afferre responsum) cùm hoc tempore Murum transiret, occasionem habuit salutandi Dominum Mantium, de cuius reditu felici vehementer est lætatus, magnoque honore ei delato rogauit eum, vt suus velit esse mediator & sequester apud Patrem,

Patrem, paratum se ad quamcumque sustinendam satisfactio-
 quam ille imposuerit, & si Pater licentiam dederit, se paratum
 propria persona delicti veniam postulare. Dominus verò
 tuis magna prudentia exposuit ei negotij magnitudinem & re-
 cultatem, addiditque non se audere de hac re immediati agere
 Patre, se primò collocuturum cum P. Francisco Pasio, Socio
 cuius opera sciret totum hoc negotium leniri posse. Missus
 est eques quidam ad P. Franciscum, ut is cum D. Mantio hanc
 tractaret. Et quoniam res hæc diu multumque optata fuit pro
 multos Christianos, qui supersunt in regno Bungenfi, instar
 miraculi fuit, Regem Bungensem tam iniquo tempore verget
 reconciliationem, & quidem cum talibus conditionibus, non
 modum difficilis fuit P. Visitator in admittenda eius petiti-
 eoque magis, quòd promitteret, se pacificato Quabacondon-
 ti mundo demonstraturum, verum se esse Christianum, neque
 la re inferiorem futurum suo Patre. Si autem Quabacondon-
 persecutione non abstineret, aiebat se in regno suo occulte
 rurum quatuor societatis Patres, & libertatem omnem peten-
 rum Christianis; atque interea ita compositurum omnia, ut
 functo Quabacondono totum Bongum pristino imò melior-
 rui restituatur. Quod per suam immensam misericordiam Pa-
 rum pater confestim ad gloriam suam & afflictorum Christi-
 rum consolationem concedere dignetur.

Tandem Rex ipse in propria persona adiit P. Visitatorem, et
 rantum honorem & reuerentiam, cum summa humanitate
 iunctam, detulit, ut qui coram inibi adessent, starent attoniti
 iterum confirmavit promissionem antè in fauorem Ecclesie
 ctam, magnasque gratias egit P. Visitatori, quòd se Ecclesie
 ciliasset. Non minores egit Domino Mantio, cui ob officium
 hoc negotio præstitum putabat se ita obligatum, ut vix exsolan-
 ret se reddendis gratiis. Accedit, quòd idem Rex, cum Pater
 ea Muro profectus esset Ozacam, Meaco discesserit tantum
 fendi Patris causa, ut exitus planè declarauit, cum mox à visita-
 ne rectè reuerterit Meacum.

Eadem occasione Farandonus, cum per Murum iter suum
 tuisset, plurimum affici capit erga Christianam religionem.
 hic Dominus consanguineus Domini Michaëlis, qui quomò-
 optatus est à quodam Domino gentili, nondum initiatus est
 stris sacris, licet res fidei libentissimè audiret. Rex quoque
 cismanus gener Ecunocamiundoni promisit se cum tota
 ditione (quæ continetur vna Insula non admodum am-
 su

suave Christi iugum subiturum.

Nec minoris momenti fuit fructus, quem cepimus ex filio Cābioindoni 23. annorum iuvene, nomine Damiano, cui attributa est pars regni Bugensis, & ob virtutē in magna gratia est Quabacondoni. Hic Dominus multis iam annis erat sacris aquis ablutus, cum esset pœnē puer, & quia oborta iam persecutio in rebus fidei Christianæ parum erat institutus, in eum errorē (quantumvis semper confiteretur se esse Christianum) dilapsus est, ut putaret Baptisimum non esse ad salutem necessarium, satis esse, si quis convenienter rationi quacunq; in secta viuat. Neque poterat de hoc dubio conferre cum Patribus, quod omnes in partes Scimanas secessissent. Aliquando de rebus diuinis agebat cum Christiano, quem secum habebat: sed nunquam animo tranquillo fuit, donec transiens portum Muranum Patrem inuisit, vniq; nostrum hoc dubium proposuit, cuius solutione ita fuit contentus, ut deinceps mirum in modum afficeretur ad rerum diuinarum colloquia, totumq; triduum, quo Muri diuersatus est, consumpsit cum nostris vel in domo sua vel in nostra. Illud verò summa voluptate eum affecit, audire quæ à quatuor Domini Iaponensibus de summo Pontifice, eiusq; curia, rebusq; omnibus Europæis narrabantur, tantumq; confirmatus est in fide, ut magno studio rogaret Patrem, ut mitteret fratrem aliquem, qui coniugē suam aliosq; primarios Catechesi Christiana imbuat, & sacris, durante licet persecutio, inietit mysteriis. Tantum inerat huic Domino Euangelij propagandi desiderium à bonitate diuina ei communicatum. Atque hic est fructus, quem DEVS ex gentilibus colligi voluit occasione longioris moræ in Murano portu.

Iam verò omittendum non est, non defuisse hoc tēpore Christianos, qui ex variis iisque remotissimis locis, vbi inter gentiles viuebant, Murum confluerent; res certè digna, pro qua summæ gratiæ Deo agantur, quod inter tot malorum occasiones nō permiserit eos perueriti. Neque alia de causa Murum venerant, quã ut ex conspectu Patrum lætitiã aliquã haurirent, eisq; peccata sua confiterentur; isque fuit rei successus, ut præ gaudij spiritualis abundantia nec abstinere potuerint à lacrymis, patriamq; suam singuli magna consolatione repetuerint.

Magni quoque faciendum est, quicquid eodem tempore actū est cum Econocamidono, cum Murum pertransiret. Est enim hac occasione confirmata pax, inter ipsum & Amacusandonum, qui subiectus Augustino, tamen statum suum retinuerat. Quæ res tantum habuit momentum, quantam quæuis res alia Muri transf-

acta. Dū verò hæc aguntur Muri, Pater Organtinus quotidie
 reiora noua scribebat Meaco, qui eò profectus fuerat, vt ad
 patefaceret Legationi P. Visitatoris, nā non modò demonstrat
 Quabacondonus se non expetere eius aduentum, sed etiam
 bis indicabat, se malè esse erga illum affectum. Nam quoda
 die Cambioindonus mentionem nostri faciens hoc conuictio
 pullam passus est: Quomodo tu audes, inquit, verba facere de
 tribus? an nescis te quia Christianus eras, illosque amabas,
 minorem, quam ego cogitabam, status dignitatem esse eue
 Quo verbo ita compressit Quabacondonus hominis os, vt de
 ceptus nihil in rem nostram loqui coram eo ausus fuerit. Et si pro
 more, quo nos complectitur, non cessat alias inire vias, negoti
 nostrum promouendi; & tantum denique effecit apud gentem
 quendam Dominum, nomine Mascitaiemon, vt is animo pro
 fus constituerit, causam Patris agere apud Quabacondonum
 quod & fecit; assensitque Quabacondonus, vt Pater ven
 quidem, sed tantum causa visitandi ipsum ex parte Vicere
 I N D I A E.

Interim Pater Muro prosequens iter suum peruenit Ozaco
 vbi triduo expectauit naues, donec, secundum ea, quæ a Camb
 indono Gubernatori Ozacensi erant præscripta, omnes res
 ordinem redigerentur. Numerus Christianorum, qui hoc be
 tempore Ozacam confessionis faciendæ causa confluerunt, p
 tus fuit, vt continenter diu noctuque, instar processionis, alij
 cederent, alij recentes aduenirent. Magno certè dolore afflic
 nimos nostrorum, videre Christianum populum, tam nobilem
 que florentem sub Principibus Christianis, nunc dominaru
 tulum planè opprellos iacere, facultatibus suis exutos, liberi
 parentibus per bella orbatos, Dominis eorundem in triste ex
 abactis; vt miraculi loco sit, eos in fide semel suscepta persisti
 Id verò super omnia nos affligebat, videre tot nobiles matronas
 liberis & maritis destitutas, ab omnibus præfidiis humanis de
 ras, fame mori. Ditiones sanè, quæ antè fuerunt Vcondono, T
 gandono, Sangandono, & Iachindono subiectæ, nunc non videntur
 tur absimiles vineæ, in qua post vindemiam non supersunt
 pauculi & paruuli racemi, ijque post frondes reconditi. Inop
 quidem sunt ab opibus huius sæculi, sed non inopes à virtutibus
 Christianis: dici non potest, quam res solatij plena sit, videre eos
 in religione constanciam, & in perferendis iniuriis, quibus à ge
 tibus lacessuntur, patientiam, & denique in studio pietatis, car
 ratis, orationis, lacrymarum, ieiuniorum, & flagellationum co
 po

poris, obluſtantibus licet Ethnicis, perſeuerantiam. Nam & mini-
 mi pueruli quaque hebdomade pro pace & tranquillitate Ec-
 cleſiæ Chriſtianæ recuperanda coguntur ieiunare. In quadam di-
 tione, quæ aliquando paruit Iuſto, inuenimus Chriſtianos, licet
 omnes eſſent operarij, qui manu & arte victum quærebant, ita in
 vnam ſententiam conſpiraffe, vt non modò ipſi non deſciſcerent à
 fide, verùm etiam non paterentur vllam gentilem inter ſe viuere.
 Quæ in re cum Domini eorum, licet gentiles, viderent omni-
 no eos eſſe obſtirmatos, nulla ampliùs moleſtia affecerunt. Ex
 his autem duo erant quaſi primarij, alter Ioachimus, alter Ro-
 chus, de quorum conſtantia, vt res ſit maniſeſtia, aliquid ſub-
 jiciam.

Gubernator quidam omnino decreuerat eos peruertere. Spe-
 rabat enim ſi hos duos à fide abalienaſſet, reliquos eorum exem-
 plum facile imitaturos, itaque omnes artes adhibuit ad eos per-
 uertendos, ſed inani conatu, minatur exitium extremum, ſi ma-
 neant obſtinati in propoſito, iubet fabricari duas cruces, in quas
 agantur: at reſponderunt intrepidè, ſe non modò libenter vitam
 poſituros pro Chriſti fide, verùm etiam Deo acturos gratias, pro
 ſummo beneficio, quòd permiſerit ipſos tali genere martyrii oc-
 cumbere. At Deus, ob maius Chriſtianorum reliquorum bonum,
 non permiſit, vt Gubernatoris iſtius machinationes exitum ſuum
 conſequerentur: nam ab alio quodam Domino gentili Iuſti fami-
 liari monitus eſt, cogitationes iſtas eſſe iniquiſſimas. Fuit olim
 quidam noſter frater Sineon ſepultus in Tagaſucho, huius ſepul-
 crum poſtea gentiles diſturbarant, & oſſa abiecerant: qua re co-
 gnita Ioachimus quaſi alter Tobias, neminem reformidans, ea
 rurſum collegit, & frementibus licet gentilibus in arcam conclu-
 ſa in terra ſepeliit. Rochus verò, cum ſit curator Sacaiani Xenodo-
 chii, caritatem ſuam exercet in leproſis recipiendis, qui ex va-
 rijs locis ſubinde ventitabant, & multos ex illis ſacratibus ab-
 luit vndis.

Sed neque Iuſtus Vcondonus ſuperari ſe ab alijs paſſus eſt, in
 officio ſalutandi P. Viſitatore. Nã inde ex regno Canga, ſo leu-
 cis a Meaco diſiuncto, mox vbi de Patris aduentu inaudiit, Mea-
 cum aduolauit, vbi P. Organtinus aliquãdiu eum detinuit, vt ne-
 gotium noſtrum, cum apud alios Dominos, tum apud Quabacõ-
 donum, cui erat gratiſſimus, in bona gratia poneret. Rebus autem
 conſectis iter tenuit Oſacam, vbi tanto aduentus eius noſtris fuit
 iucundior, quanto minùs temporis (nempe horæ vnus) ela-
 pſum erat, quo Pater appulerat. Incredibile dictu eſt, quantam

fortitudinem animi & alacritatem spiritus vir ille ibi demonstravit. Affirmauit enim se occasione huius persecutionis & exitu tantam Dei venisse cognitionem, vt inter maxima Dei beneficia numeret, quod se auulserit tam longè ab officiis & negotiis regia Quabacondoni, in qua reperiret artes & practicas peritissimas: se nunc summa frui quiete & Deo seruiendi communitate. Vnde & serio egit cum P. Visitatore de desiderio suo relinquendi sæculum, & viuendi in ea parte Iaponis, vbi minimum essent nostri: se facultates suas omnes relicturum filio. Sed Pater putauit hoc tempore consilium illud esse salutare, nam praeterea uxorem habebat liberos admodum tenellæ ætatis, & ab eo peribant omnes cognati & amici. Deinde, si contingeret Quabacondonum aliquando è viuis excedere, fieri poterat, vt ab eius successore, qualiscunque is esset, ad altiore dignitatis gradum ueheretur, (summo enim loco & gratia erat apud omnes maiores Iaponiæ Principes) atque ita viam patefacere posset ad maiorem Dei gloriam maximæ animarum conuersioni. Quibus rationibus cessit.

Ozacæ P. Visitator ingressus naues, quæ erant fratris Quabacondoni, applicuit ad Tobâ, quæ vna leuca Meaco abest, vbi inueniuntur & equos pro hominibus, & carros pro impedimentis detrahendis, atque etiam coscos Iaponicos, quod est genus quoddam sedilium opertorum, quæ feruntur humeris, atque hæc omnia gratiâ Patrum miserant Cambioindonus & Nemasitarindonus.

Die insequente, Lusitani splendido amictu pulcroque ornati se in viam dederunt: vbi verò Meacum ingressi sunt, maxima multitudo facta est concursatio, ac propè infinita, optantium videri hominum genus tam peregrinum, tam ornatum: crescebat admodum ratio, quod paucis antè mensibus (vt indicauimus supra) Meacum ingressus erat Legatus regis Corrai, stipatus, pro morte gentis atque etiam Sinensium, multis quidem asseclis, sed non momento vel æstimationis: putabant enim eundem ritum adhiberi Europæorum. Itaque hac nostra legatione tam illustri ita accurrerunt, vt dixerint, a tempore, quo Meacum stetit, nihil aliud conspectum esse.

Hoc ordine & pompa deductus fuit P. Visitator, vt descendere ad palatium quoddam valde commodum, quod fuerat Quabacondoni, antequam totius Iaponiæ capesseret Imperium: aliter quidam eius socii in vicinas aedes & domicilia recepti. Quabacondonus vt cognouit, qua natione hominum comitatus adesse P. Visitator, visus est totus immutari, siue propter hoc, siue

palati Dei nutu id acciderit. Nam prius ne verbo quidem huius legationis meminerat, & porro non obscure indicabat, se parum eam facere: nunc verò tam frequens de illa ei cæpit esse sermo, ut videretur non posse loqui de re alia, tantopere ad eam afficiebatur, aiebatq; se Patrè recepturum, quanta maxima posset solennitate Iaponiæ. Quare & Gubernatori Urbis & Amascitaimoni mandatum dedit, ut Patri eiusque sociis omnia necessaria subministrarentur, & milites Palatii custodes ad arcendam turbam constituerentur, ne qua molestia nostri afficerentur. Quod duo illi Domini Patri retulerunt, dum officij causa eum iniiserent, & simul exposuerunt, quam gratus esset Quabacondono illius aduentus.

Mandavit quoque Quabacondonus, ut variis causis & negotiis, quæ in Palatio tractabantur, finis imponeretur, idque agebat, ne quid in palatio fieret, quod oculos Lusitanorum offendere posset, ipsiusve Legati. Voluit etiam purgari & ornari omnes plateas, per quas Legato erat transeundum, & quia dies erant pluvij, iussit vias inspergi multa arena. Et quamvis ob regnum Ouarense ei discedendum fuerit, maluit tamen discessum illum in octauum diem rejicere, ut maiori apparatu admitteret Legationem. Conuiuium instruxit sumptuosissimum, cui seruire debebant, quotquot Principes viri id temporis in aula versabantur. Munera quoque parati iussit, quæ in sua præsentia postea distribuerentur.

Tandem die præscripto, nempe Dominica prima Quadragesimæ, vocatus fuit Pater ad arcem, in qua eum Quabacondonus expectabat, quanta poterat maiestate & apparatu, vestitus una cum omnibus Dominis suis veste ordinaria, excepto habitu, dignitatis cuiusque & officij proprio, quem quisque deferbat ante Dairi, qui verus est Iaponiæ Dominus, & ad quem proprie pertinet impertiri hos honores; sic ut Quabacondonus amictus staret habitu Quabacû, (quasi dicas latine, Arca thesauri) qui est quasi Generalis Dairi, licet re vera ipse sit is, qui omnibus imperitat. Reliquus apparatus similis erat ei, qui usurpari solet in solemnibus actibus Dairi.

Verum ut faciam satis eorum desiderio, qui in specie cupiunt cognoscere res in recipienda hac legatione gestas, subjiciam quædam magis particularia. Mascitaimon certior factus de numero eorum, qui in conspectum Quabacondoni erant prodituri, qui exceptis Patribus erant viginti sex, singulis misit equum more Iaponico instructum, Patri verò, eiusque sociis duobus, tres coseis, vel fellas, longè præstantiores iis, quæ missæ erant Tobam, quibus uti

solebant Bonzii magna auctoritatis & dignitatis. Primum locum autem tenebant in toto hoc ordine munera Viceregis Indiae, prima arma Mediolanensa inaurata & admodum venusta, haemacherae grandes cum ornamentis argenteis ex parte deaurata duo sclopi eleganti opere fabrefacti nunquam in Iaponia eisque adiunctus gladiolus, qui sclopo seruebat, egregie munitis perperasmata quatuor cum visendis & preciosis figuris, & deque militare tentorium perquam excellens & illustre.

Hæc ubi ritu Iaponico oblata fuere, mirifice placuerunt Quabacodono, & nunc hoc nunc illud curiosè collustrans, plurimè collaudauit, resque tam nouas & inuisas atque ex tam longinquis regionibus allatas impensè est gauisus.

Sequebatur deinde interuallo non modico equus Arabicus (nam alter in itinere obierat) holoserico argenteoque ornatus fulgens, qui rara sua specie & ingenti magnitudine (nam respectu equi Iaponici videbantur quasi pulli) omnium oculis se conuertebat. Ducebatur manu a duobus famulis Indiarum, serico amictu & capite more suæ gentis turbinato splendens, proponè sectabatur famulus tertius, utrinque autè stipabatur equa a duobus Lusitanis, qui, quoniam certabant inter se ornatum venustate vestium, magnum splendorem huic spectaculo adhibuerunt. His succedebat quatuor Domini Iaponenses induti vestibus quas a Principibus Europæis acceperant; præibant autè eos quatuor pueri a pedibus, sed equites proximè insequeretur Praefator cum sociis duobus, habitu consueti, nepe veste inferiore & pallio amictus. Denique omnes Lusitani eo ordine & splendore in conspectu cuiuscunq; Europæi Principis prodire potuerunt.

A Palatio, vnde digressus erat Pater, usque ad arcem, quò tendebat, omnes viæ erant referte hominibus, studio videndi captis ea ipsi loquebantur) quæ à cõdito Meaco nunquam visa essent. Tandem peruentum est ad aulam, in qua Quabacodopus, habitu quo dignus est, in prænobili throno utrinque pannis cooperto expectabat, quo erat alter ordo trium primariorum Dominorum, è quibus primus erat Bõsius quidam cognatus Dairi, & dextram Quabacodoni tenebat; alter sinistra occupabat; tertius dextram primario loco paululum inferiore, quauis nepos esset Quabacodoni, quæ successor declaratus. Tertium deinde ordinem, sed gradum inferiore, tenebant Domini octo, secundum dignitatè quoque suam locati. Quartus ordo, alio gradu depressiore, è quibusdam minoribus Dominis cõstarebat. Extremum denique gradu infimo habebant multi alii Equites. Omnes autè sedes, vna cum pauimento

constratae erant anaclinteriis vel peristromatis more Iaponico, trium digitorum spissitudine. In parietibus nihil apparebat praeter aurum & elegantissimas picturas.

Pater verò non antè ad salutandum Quabacodonum accessit, quam per Lusitanum quendam ei obtulisset Viceregis epistolam inclusam arcula, quae intus aurea tela, foris serico viridi, laciniis auratis argenteisque distincto rosulis, vestita erat; scripta erat epistola in membranis vndique minio illitis; appensum erat sigillum aureum theca attalica opertum. Atque hoc ritu oblata est epistola Quabacondono. Magni enim faciunt ceremonias externas Iaponum, & plura aestimant litteras cum simili caerimonia oblatas. Quae de re & singularem commissionem Vice rex dederat Patri.

SENTENTIA AVTEM EPISTOLAE

erat haec.

DOMINE, etiamsi propter regionum distantiam nulla hactenus intercesserit inter nos cõmunicatio, nihilominus ex litteris Patrum, qui in tuis istis regnis degunt, cognoui res fortiter à te gestas, insignes victorias, famam nominq; immortale Excellentiae vestrae, cuius rumor iam remotissimas qualq; regiones penetravit. Deinde quomodo imperio suo omnes Dominos, quotquot versantur in quatuor Iaponiae partibus, subiugavit; res sanè in hunc usque diem nunquam audita, & summa admiratione digna, ad diuini erga te nutus ac fauoris singulare argumentum. Quare hoc nuncio audito magna sum voluptate affectus, maximè, dum à Patribus quoque intelligo, quanto favore eos prosequatur Excellentia V., cuius benevolentia & permissione, secundum rationem instituti sui, omnibus Euangelium, hoc est veram ad salutem viam, annuntient. Hi enim tanquam veri religiosi totum mundum obeunt, ut omnibus hominibus, ambulantibus in tenebris errorum, veritatis lucem patefaciant, & ad felicitatem aeternam traducant. Et quia rogarunt me, ut scriberem ad Excellentiam V., simulque mitterem Legatum ad agendas ei gratias, id nunc pro mea singulari affectione per P. Visitatorem praestare volui, cui hoc onus imposui, quod iam alias in Regnis Excellentiae V. fuisset, inibi que cognitus esset, hacque praesente epistola enixè peto ab Excellentia V., ut in posterum tam P. Visitatorem, quam alios omnes Patres in Iaponia agentes, maiori velit favore & benevolentia prosequi, quae re mihi gratissimum faciet. Mitto autè Excellentiae V. in amicitiae testimonium